

Zoowel kwalitatief als kwantitatief heeft er voornamelijk door het maagsap een voortdurende reductie plaats van de flora van den darm. De faeces bevatten menigvuldig slechts een klein aantal soorten van microben.

De flora gastro-intestinalis van lijken vertoont in de verschillende afdeelingen een zekere homogeniteit. Het aantal soorten, dat kan worden afgescheiden, is dikwerf zeer beperkt en in de groote meerderheid der gevallen zijn het dezelfde bacteriën, die in lijken worden gevonden. Tot op zekere hoogte staan zij in verband met de oorzaak van den dood. Het is noodig hier een onderscheid te maken tusschen de chronische zonder koorts verloopende ziekten en de infectie-ziekten. De chronische ziekten schijnen aan de flora van den darm haar algemeene eigenschappen te laten, terwijl sommige infectie-ziekten dikwerf de voor hen specifieke microben in den darm brengen.

De infectie-ziekten van gastro-intestinalen oorsprong wijzigen de darm-flora zeer diepgaand, waarbij een antagonisme tusschen de blijvende en voorbijgaande bewoners aan den dag komt.

De darm-flora streeft zelfs na den dood tot een zekere unificatie, voornamelijk ten behoeve van bacterium coli en etter-bacteriën. Het is waarschijnlijk, dat, ofschoon dit zeker van tal van factoren afhankelijk is, het bacterium coli hierin voor een bepaald deel een rol speelt.

Het bacterium coli van lijken vertoont dikwerf modificaties, die zijn bio-chemische eigenschappen doen naderen tot die van den typhusbacil.

DE HAAN.

BOEK AANKONDIGING.

Monatschrift für Geburtshülfe und Gynäkologie, herausgegeben von Prof. Dr. A. MARTIN und Prof. Dr. M. SÄNGER. Bd. I, Hft. I. Jan. 1895. Verlag von S. KARGER, Berlin.

Het is een breed programma, waarmede dit nieuwe tijdschrift zijn eersten jaargang opent. Zooals het bijgevoegde prospectus getuigt, wil het een leemte aanvullen tusschen het wekelijks verschijnend en hoofdzakelijk van referaten levend *Centralblatt* eenerzijds, en de ietwat onregelmatig periodisch uitkomende grootere tijdschriften: *Archiv f. Gyn.* en *Zeitschr. f. Geb. u. Gyn.* anderzijds. Het belooft dus oorspronkelijke stukken van middelmatigen omvang, samenvattende referaten van hetgeen elders op gynaecologisch gebied wordt gearbeid, forensische verloskunde en gynaecologie, verslagen van gynaecologische vereenigingen binnen- en buitenslands, tijd- en strijdvragen, personalia en een maandelijksch literatuur-bericht, be-

vattende alles wat in de afgelopen maand op gynaecologisch gebied is gepubliceerd.

Wat de eerste aflevering als proef van dit alles aanbiedt, mag inderdaad veelbelovend heeten. Waardeering verdient de voor een Duitsch tijdschrift ongewone beknoptheid. Blijkbaar stelt de redactie zich ten doel, haar lezers in kort bestek volledig op de hoogte te brengen van de rijpe resultaten der nieuwere gynaecologische wetenschap. Zoo wordt o. a. de tegenwoordige stand der quaestie betreffende de pathologie en de therapie der gonorrhoe bij de vrouw in een literatuur-overzicht door GUSTAV KLEIN op zoodanige wijze uiteengezet, dat ook de bacteriologische en histologische zijde der quaestie geheel tot haar recht komt. Het niet minder interessant artikel van MÖBIUS over de tegenwoordige opvatting der hysterie legt eveneens getuigenis af, dat de redactie het gebied der gynaecologie niet binnen de enge grenzen van de chirurgie der vrouwelijke geslachtsorganen wil beperken, maar het veelzijdig karakter onzer zoo actief strevende wetenschap erkent en waardeert.

Wanneer de volgende afleveringen blijven geven, wat de eerste belooft — indien de velen, die zich als medewerkers hebben verbonden, metterdaad aan het tijdschrift hun krachten willen wijden, is dit wellicht bereikbaar — dan geloof ik te kunnen voorspellen, dat de *Monatschrift für Geburtshülfe und Gynäkologie* zich weldra in ruimen kring vrienden zal verwerven.

CATHARINE VAN TUSSENBROEK.

INGEZONDEN.

Ginneken, 30 Maart 1893,

Geachte Gérant!

In uw nommer van 23 Maart vond ik op blz. 574 de mededeeling, dat in het kinderasyl van pastoor KNEIPP gedurende de maand November 30 sterfgevallen aan typhus zijn voorgekomen. Ik heb mij, na lezing van dat bericht, hetwelk geheel in strijd was met hetgeen ik 8 Febr. 11. op de Algemeene Vergadering van artsen, die de KNEIPP'sche richting volgen, te Wörishofen hoorde, tot Dr. BAUMGARTEN gewend en bijgaand antwoord ontvangen, waaruit blijkt, dat er in Dec. en Jan. 11. wel 50 gevallen, edoch slechts 3 sterfgevallen zijn voorgekomen.

Gehrter Herr Collega!

Auf Ihre sehr geschätzte Anfrage theile ich Ihnen gerne mit, dass unter fünfzig *Erkrankungen* drei Todesfälle in den Monaten December 1894 und